

Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.53711/balkanistik.1398964
Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi, 2023; 5(2): 208-245
Journal of Balkanistic Language and Literature, 2023; 5(2): 208-245

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ: ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΣΤΟ YOUTUBE ΚΑΙ ΤΟ SPOTIFY

Stavroula SOTIROPOULOU*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Η αφήγηση παραμυθιών στην Ελλάδα θεωρείται ως μια σταθερή και μακράιωνη κοινωνικό – πολιτισμική πρακτική, παρόλες τις καινοτόμες αλλαγές που συνέβησαν κατά τον 20^ο αιώνα στον τομέα των Μέσων Τεχνολογίας. Η εξέλιξη από την Προνεωτερική, στη Νεωτερική και στη Μετανεωτερική Εποχή έχει επηρεάσει τις πρακτικές αυτής της κοινωνικό – πολιτισμικής πρακτικής και έχει προκαλέσει την προσαρμοστικότητα της στις ριζικές αλλαγές. Πιο συγκεκριμένα, θα εστιάσουμε στην μετάβαση από την αφήγηση παραμυθιών από τους παππούδες δίπλα στο τζάκι, ειδικά στις αγροτικές κοινωνίες, στην αφήγηση μέσω του μεταπολεμικού Ελληνικού Εθνικού

* Φιλολόγος, ΜΑ Πανεπιστημίου Κωνσταντινούπολης, Νεοελληνικές Σπουδές και ΕΚΠΑ, Λαϊκός Πολιτισμός & Λογοτεχνία – Γ. Α. Μέγας, Φοιτήτρια Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών ΕΚΠΑ.

Yüksek Lisans Mezunu, İstanbul Üniversitesi, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Atina Üniversitesi, Edebiyat ve Halk Bilimi – G. A. Megas, Türk Bilimleri ve Çağdaş Asya Bilimleri Lisans Programı Öğrencisi, e-posta: stavsot@phil.uoa.gr, sotiropouloulina@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1143-9401

OPEN ACCESS

© Copyright 2023 *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*

Geliş Tarihi (Received): 01.12.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 26.12.2023

Cite as/Atf: SOTIROPOULOU, Stavroula (2023), Η Εξέλιξη Μίας Κοινωνικής Πρακτικής: Αφήγηση Παραμυθιών Από τη Γιαγιά στο YouTube και Spotify, *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5(2), 208-245. <https://doi.org/10.53711/balkanistik.1398964>

Ραδιοφώνου από τη θρυλική Θεία Λένα (Αντιγόνη Μεταξά) και τη Λιλιπούπολη. Έπειτα, θα συνεχίσουμε με την τηλεοπτική αφήγηση παραμυθιών, πρώτα με τη Θεία Λένα στις αρχές της δεκαετίας του 1970 και, λίγο αργότερα, με τον «Παραμυθά» Νίκο Πιλάβιο και, τελικά, θα οδηγηθούμε στην «Εποχή του Διαδικτύου», με την αφήγηση παραμυθιών στο YouTube και το Spotify. Ο στόχος μας είναι να προβάλλουμε τις διαφορές και τα αδύναμα σημεία από την αρχετυπική μορφή αυτής της πρακτικής έως τις πρόσφατες μορφές της.

Λέξεις – Κλειδιά: Λαϊκή Λογοτεχνία (Παραμύθια), Ραδιόφωνο, Τηλεόραση, YouTube, Spotify.

BİR SOSYAL PRATIĞİN EVRİMİ: KAZ ANA ANLATISINDAN YOUTUBE VE SPOTIFY ANLATILARINA

ÖZ: Medya teknolojileri sektöründe 20. yüzyıl boyunca gerçekleşen yenilikçi/devrimci değişimlere rağmen masal anlatımı sabit, uzun ömürlü, sosyokültürel bir pratik olarak görülür. Modern öncesi dönemden modern ve postmodern döneme uzanan süreçte tanık olunan gelişmeler, bu sosyokültürel pratiğin de araçlarını etkileyip hızlı değişimlere uyum sağlamasına yol açmıştır. Daha açık ifade etmek gerekirse, bu çalışmada öncelikle kırsal bölgelerde şömine başında dede-nine gibi aile fertlerinin masal anlatımlarının, savaş sonrası Yunanistan Ulusal Radyosu'nda yayınlanan efsanevi Lena Teyze (Antigoni Metaksa) ile Lilipoupoli'nin anlatımlarına yerini bırakmasına odaklanılacaktır. Sonrasında ise ilk önce 1970'lerin başında Lena Teyze ile başlayan ve çok geçmeden "Paramythas (Masalci)" olarak tanınan Nikos Pilavios ile devam eden televizyondaki masal anlatımları ve son olarak Youtube ve Spotify gibi platformlar aracılığıyla "İnternet Çağı"nü örnekleyen masal anlatımlarıyla inceleme sürdürülecektir. Bu çalışmanın amacı, masal anlatımının, arketipik biçiminden güncel biçimlerine katettiği yolculukta sergilediği kimi farklılaşmaları ve handikaplarını vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Halk Edebiyatı (Masallar), Radyo, Televizyon, YouTube, Spotify.

THE EVOLUTION OF A SOCIAL PRACTICE: FROM "MOTHER - GOOSE" NARRATION TO YOUTUBE AND SPOTIFY NARRATIONS

ABSTRACT: Fairytale narration in Greece is widely considered as a stable, long-lasting social – cultural practice, despite the revolutionary changes that happened during the 20th century in the field of Media Technology. The evolution from Premodern to Modern and Postmodern Era has only affected the means of this social-cultural practice and caused its

adaptability to rapid changes. More specifically, we will focus on the transition from grandparents' fairytale narration next to the fireplace, especially in agricultural regions, to the narration through the post-war Greek National Radio with the legendary Aunt Lena (Antigoni Metaxa) and Lilipoupoli. Then we will continue with television fairytale narration, firstly with Aunt Lena in the beginning of the 1970's and a little later with the "Paramythas" Nikos Pilavios and finally to the "Internet Era", with the narration of fairytales on YouTube and Spotify. Our goal is to feature the differences and weak spots from the archetypical form of this practice to its recent forms.

Keywords: Folk Literature (Fairytales), Radio, Television, YouTube, Spotify.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τση γιαγιάς τα παραμύθια
(Χαϊνηδες, στίχοι και σύνθεση Δ. Αποστολάκης)

Μια φορά, γιε μου, κι έναν καιρό, βασιλιάς καλός
όριζε τόπο μακρινό...

Θυμούμαι ως τώρα τη γιαγιά
τέτοιας λογής ν' αρχίζει
και σε καιρούς αλλοτινούς
ο νους τση ν' αρμενίζει.

Να μου μιλεί σιργουλετά
για κείνα και για τ' άλλα
για μαγικά, για έρωτες,
για φονικά μεγάλα.

Για βασιλιάδες νιους καλούς
που κάστρα επατούσαν
τσι μάισσες και τα θεριά

σκοτώναν κι ενικούσαν.

Κι όντεν ο ύπνος ο γλυκός
δόξευγε το μυαλό μου
στον κόσμο των παραμυθιών
γύριζ' ο λογισμός μου.

'Εσβησ' ο χρόνος ο κακός
μαζί με τη χαρά μου τσι
από τα όνειρά μου.

Κι έρχουντ' απ' τον παλιό καιρό
Θε μου νά 'ταν αλήθεια
ώρες αεροφύσημα
κείνα τα παραμύθια.

Μην κλαις μικρή μου και πληγές
ανοίγεις μου στα στήθη
εμείς οι δυο θα κάνουμε
τον κόσμο παραμύθι.

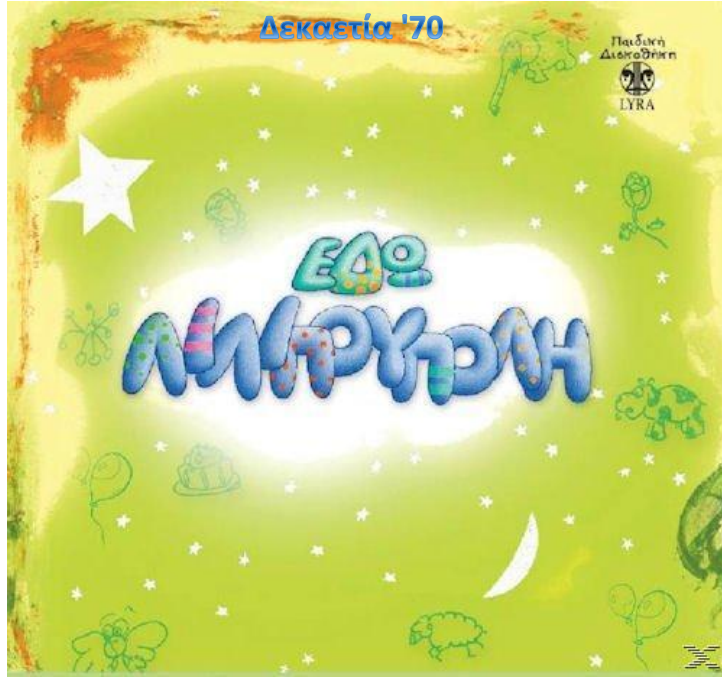
Το παραμύθι της γιαγιάς (Νικ. Γύζης, 1880)

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ:
ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΣΤΟ YOUTUBE ΚΑΙ ΤΟ SPOTIFY

Από το 1938 και εξής...

212

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ:
ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΣΤΟ YOUTUBE ΚΑΙ ΤΟ SPOTIFY

3ο Πρόγραμμα (1976-1980)

Δεκαετία '60

Δεκαετία '70

215

Η παράθεση του τραγουδιού των Χαϊνήδων και των παραπάνω εικόνων – υπερσυνδέσμων στην αρχή αυτής της εργασίας αποσκοπεί στην εισαγωγή των αναγνωστών/τριών με έναν νοσταλγικό τρόπο στο θέμα υπό διαπραγμάτευση: πώς η κοινωνική-πολιτισμική πρακτική της αφήγησης παραμυθιών έδειξε θαυμαστή ανθεκτικότητα στο πέρασμα

του χρόνου από την προνεωτερική στη νεωτερική και τώρα πια στη μετανεωτερική εποχή και προσαρμόστηκε επιτυχώς στις τεχνολογικές εξελίξεις.

Πιο συγκεκριμένα, θα μελετηθεί το πέρασμα από την εποχή της αφήγησης παραμυθιών από τους παππούδες δίπλα στο τζάκι, κυρίως στις αγροτικές περιοχές, στην αφήγηση μέσω του ραδιοφώνου με τη θρυλική Θεία Λένα (Αντιγόνη Μεταξά) αλλά και τη Λιλιπούπολη. Έπειτα, στη μετάβαση στην τηλεόραση με τη Θεία Λένα αρχικά στις αρχές της δεκαετίας του '70 και μετά στα τέλη της με τον Παραμυθά Νίκο Πιλάβιο, και πλέον στην εποχή του Διαδικτύου με την αφήγηση παραμυθιών να περνά στη βιντεοπύλη You Tube και την πλατφόρμα Spotify. Στόχος της εργασίας είναι να αναδείξει την αφήγηση παραμυθιών στον ελλαδικό χώρο ως σταθερή κοινωνική-πολιτισμική πρακτική με διάρκεια στον χρόνο παρά τις κοσμογονικές αλλαγές στα τεχνολογικά μέσα μαζικής ενημέρωσης και ψυχαγωγία

Θεωρητικό Πλαίσιο

Από τον Νικόλαο Πολίτη στα 1909 στο θεμελιώδες κείμενό του «Λαογραφία», δημοσιευμένο στο πρώτο τεύχος του ομώνυμου περιοδικού, το λαϊκό παραμύθι αναφέρεται ως μνημείο του Λόγου. (Πολίτης, 1909: 10). Σήμερα ορίζεται ως έντεχνος προφορικός πεζός λόγος και αυθεντικό είδος της λαϊκής Λογοτεχνίας και περιγράφεται ως «μία διήγηση δημιουργημένη με ποιητική φαντασία, παρμένη ιδιαίτερα από τον κόσμο του μαγικού, μια ιστορία του θαύματος που δεν εξαρτάται από τους όρους της πραγματικής ζωής, και την ακούμε με ευχαρίστηση μεγάλοι και μικροί, έστω και αν δεν τη θεωρούμε πιστευτή (Bolte and Polivka, 1997: 33). Σύμφωνα με τον Μερακλή «Το παραμύθι είναι ανθρωπολογικό είδος», δηλαδή εμφανίζει μια καθολικότητα που υπερβαίνει τόσο τα εθνικά όρια όσο και τα όρια των ειδών. Ξεκινά από

πρακτικές αφετηρίες και, στη συνέχεια, αφομοιώνει και ανάγκες, στις οποίες είναι ζωντανό και λειτουργικό (Μερακλής, 2011: 319).

Ο Λουκάτος στο βιβλίο του «Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία» δίνει έναν ακόμη ορισμό για το παραμύθι, το οποίο «είναι η λαϊκή διήγηση, που μοιάζει με μεγάλο περιπετειασκό μύθο ή έχει συντεθεί από περισσότερους πυρήνες (μοτίβα) ανθρωπο-μεταφυσικών μύθων, που είναι γνωστοί σε περισσότερους λαούς. Ότι είναι στη Λογοτεχνία το μυθιστόρημα, είναι στη Λαογραφία το παραμύθι. Το κείμενό του (δηλαδή ο ολοκληρωμένος «τύπος» του παραμυθιού) μπορεί κάποτε να κρατάει και ώρες και μέρες στην αφήγηση» (Λουκάτος, 2015: 140). Τα παραμύθια δεν δηλώνουν τόπο και χρόνο· τα πρόσωπα είναι, επίσης, αόριστα και φανταστικά. Η λαϊκή του διατύπωση, σύμφωνα με τον Λουκάτο ακολουθεί πάντοτε κοινούς αφηγηματικούς κανόνες, οι οποίοι θεωρούνται από τους παραμυθιολόγους «επικοί νόμοι» και διατυπώθηκαν από τον Δανό Axel Olrik. Οι τρεις κυριότεροι είναι η επανάληψη φανταστικών μοτίβων, τα τρία πρόσωπα ή έργα (με το τρίτο να είναι πάντοτε το σημαντικότερο) και, τέλος, η αποκορύφωση της πλοκής (Λουκάτος, 2015: 141). Τέλος, ο Λουκάτος δίνει τέσσερις βασικές κατηγορίες παραμυθιών: τα μυθικά ή ξωτικά παραμύθια, τα διηγηματικά ή κοσμικά, τα θρησκευτικά ή συναξαριακά και τα ευτράπελα ή σατιρικά, καθώς προσθέτει και ορισμένα βασικά στοιχεία των νεοελληνικών παραμυθιών, όπως οι χαρούμενες εισαγωγές, η λιτότητα, η περιγραφή χώρου και περιβάλλοντος, που προσφέρει πολιτιστικά στοιχεία, η κοινωνική οικειότητα και η διδακτική διάθεση που συνδυάζεται με τη διάθεση του αστείου και του χωρατού (Λουκάτος, 2015: 144-145).

Τα «λαϊκά παραμύθια», σύμφωνα με τον Max Lüthi, για πολλούς αιώνες απευθύνονταν στους ενήλικες και δημιουργήθηκαν από τον ίδιο

τον λαό, με σαφείς και εμφανείς επιρροές από τη γραπτή λογοτεχνία. Οι διάφοροι ερασιτέχνες αφηγητές άλλοτε τα τροποποίησαν και τα έφθειραν, άλλοτε τα αφηγήθηκαν με σωστό τρόπο, ολοκληρώνοντας και αναπτύσσοντάς τα. Επιπρόσθετα, και ο κύκλος των ακροατών παραμυθιών επέδρασε στο να διατηρηθούν και να διαμορφωθούν τα παραμύθια, καθώς οι αφηγητές πάντοτε λάμβαναν υπόψη τους τις επιθυμίες και την ανταπόκριση του κοινού στα όσα τους αφηγούνταν. Αναφέρεται εδώ ο όρος «προληπτική λογοκρισία της κοινότητας», την οποία ανέφεραν οι Γιάκομπσον και Μπογκατιριόφ. Παλιότερα με τους ενήλικες και σήμερα με τα παιδιά, οι αφηγητές (πρέπει να) λαμβάνουν πάντα υπόψη τους την προαναφερθείσα προληπτική λογοκρισία, αφού το λαϊκό παραμύθι ζει πάντοτε ανάμεσα στους πολλούς (Lüthi, 2018: 13).

Κάποια από τα βασικά στοιχεία του λαϊκού παραμυθιού που μελετώνται από τον Max Lüthi στο βιβλίο του «Το λαϊκό παραμύθι ως ποίηση. Αισθητική και ανθρωπολογία» αφορούν το ύφος και τη σύνθεση (γραμμαμικότητα και απομόνωση, φορμουλαϊκά στοιχεία, δομή, τελειότητα και ατέλεια, σταθερότητα και δυναμική), τα τεχνικά μέσα και το παραγόμενο καλλιτεχνικό αποτέλεσμα (επανάληψη και παραλλαγή, αντιθέσεις, δίπολα και άκρα, καλλιτεχνική οικονομία και καλλιτεχνική σπατάλη), τα μοτίβα και τα θέματα και τέλος τους χαρακτήρες (κύριους και δευτερεύοντες (Lüthi, 2018: 10-11). Επομένως, καθίσταται σαφές ότι το λαϊκό παραμύθι είναι ένα πολύπλευρο, πολυδιάστατο και σύνθετο φαινόμενο που επιδέχεται αντίστοιχες μελέτες.

Η αφήγηση παραμυθιών ως κοινωνική και πολιτισμική πρακτική, αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας των ανθρώπων, μέσο μεταβίβασης της πολιτισμικής μνήμης και άρα συγκρότησης ταυτότητας, χάνεται στα βάθη της προϊστορίας. Ωστόσο, στην παρούσα

εργασία μάς αφορούν οι διαδοχικές προσαρμογές της πρακτικής αυτής στα νέα τεχνολογικά συμφραζόμενα του 20^{ου} και του 21^{ου} αιώνα.

Σύμφωνα με τον H. Bausinger στην Εισαγωγή του πολύ σημαντικού για το επιστημολογικό πλαίσιο της επιστήμης της Λαογραφίας βιβλίου του «Ο Λαϊκός Πολιτισμός στον Κόσμο της Τεχνολογίας»: «*Η μετάβαση από τον προβιομηχανικό αγροτικό πληθυσμό στον λαϊκό πολιτισμό της τεχνολογικής περιόδου ελάχιστα εξετάστηκε από τη λαογραφία. Γενικά, ο λαϊκός πολιτισμός του περισσότερο ή λιγότερο πρόσφατου παρελθόντος δεν μελετήθηκε αυτός καθ'αυτόν, αλλά εξετάστηκε κυρίως για επιβιώματα παλαιότερων ιστορικών περιόδων*» (Bausinger, 2009: 7). Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το κείμενο αυτό επιχειρεί να θέσει τα νέα όρια και να προσδιορίσει τη νέα κατεύθυνση των Λαογραφικών Σπουδών και της μελέτης του λαϊκού πολιτισμού μέσα στα νέα τεχνολογικά συμφραζόμενα, τα οποία έχουν αναδυθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Ο ίδιος υποστηρίζει τη θέση ότι η τεχνολογία ουσιαστικά τοποθετεί στον πραγματικό εξωτερικό κόσμο όλα αυτά που πριν είχαν τη θέση τους στα όνειρα και τους μύθους. Μ' αυτό τον τρόπο τα τεχνολογικά φαινόμενα παρεισφρέουν με, ομολογουμένως, βίαιο τρόπο στις νοητικές δομές των ανθρώπων (Bausinger, 2009: 29). Ωστόσο, στη συνέχεια, παρατηρεί μια πιο «απελευθερωμένη στάση» απέναντι στην τεχνολογία ενώ η φυσικότητα, που συνεχώς της προσδίδεται, εκφράζεται με το γεγονός ότι σε όλους τους τομείς του λαϊκού πολιτισμού έχουν εισχωρήσει τεχνολογικά μοτίβα και αντικείμενα με απόλυτα αυτονόητο τρόπο (Bausinger, 2009: 40). Αυτή η φυσικότητα της τεχνολογίας, όμως, δεν βασίζεται στο γεγονός ότι οι άνθρωποι την εξουσιάζουν πλήρως αλλά στη συνήθεια και τη συνεχή χρήση της (Bausinger, 2009: 48).

Στη σχέση Λαογραφίας και Τεχνολογίας έχει αναφερθεί και ο Μ. Μερακλής στο βιβλίο του «Λαογραφικά Ζητήματα», όπου παρουσιάζει την αντινομία της εποχής μας: την έκφραση άγχους, αφενός, σχετικά με την επικράτηση της τεχνολογίας, χαρακτηριστικό στοιχείο των δύο τελευταίων αιώνων και αφετέρου την αδιαμφισβήτητη ύπαρξη της τεχνοκρατίας (Μερακλής, 2004: 237). Και εκείνος, όπως και ο Bausinger, διαπιστώνει ότι «οι μάζες σήμερα είναι «διαποτισμένες με τεχνολογία» και έχουν αποδεχθεί τις αρχές της» (Μερακλής, 2004: 238). Παραθέτει στο τέλος του σχετικού του άρθρου την άποψη κοινωνιολόγων, οι οποίοι αποφαίνονται ότι «η αναστροφή με τη σύγχρονη τεχνική μπορεί ν' αποτελέσει θεμελιώδες στοιχείο της καθημερινής ζωής (...), ώστε να προκύψουν νέες μορφές συμπεριφοράς, βασισμένες σε νέες συνήθειες και ήθη, μέσα σε ένα βιομηχανικό πολιτισμό» και κλείνει αναφερόμενος στην «τεχνική ευαισθησία» που επιδεικνύουν ορισμένοι άνθρωποι έναντι των μηχανών (Μερακλής, 2004: 242).

Περνώντας στον χώρο του διαδικτύου, την ίδια «τεχνική ευαισθησία» θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι επιδεικνύουν και οι λαογράφοι, καθώς, όπως αναφέρει ο Γ. Κατσαδώρος στο κείμενό του «Η Επιστήμη της Λαογραφίας στη Σύγχρονη Τεχνολογική Εποχή», μελετούν τον παγκόσμιο ιστό ως κάτι δικό τους, χωρίς χωροχρονικά και λοιπά όρια ανάμεσα σε εκείνους και το αντικείμενο της μελέτης τους, θεωρώντας τους εαυτούς τους μέλη της υπό μελέτη ομάδας. Εκ των πραγμάτων, αναφέρει ο Κατσαδώρος, μια εξ' αποστάσεως παρατήρηση δεν θα μπορούσε να καταστεί εφικτή (Κατσαδώρος, 2013: 105). Και το παραμύθι είναι ένα είδος που έχει υποστεί τη λεγόμενη διαδικασία της πολιτισμικής προσαρμογής, καθώς από τη φάση της προφορικής αφήγησης δίπλα στο τζάκι περάσαμε πλέον στην κυκλοφορία σύγχρονων παραμυθιών στα μέσα ενημέρωσης και τον κινηματογράφο

(Κατσαδώρας, 2013: 106- 107). Αυτό που ουσιαστικά αποτελεί το στοιχείο διαφοροποίησης είναι το μέσο μετάδοσης, που πλέον είναι το διαδίκτυο, αλλά και ο αποδέκτης· πλέον δεν απευθύνεται ο αφηγητής, εν προκειμένω, σε μία ομάδα, αλλά σε έναν ολόκληρο κόσμο, τους χρήστες του παγκοσμίου ιστού. Επομένως, γίνεται σαφές ότι πλέον έχει συντελεστεί μία μετάθεση από ένα εθνικό ή φυλετικό ή ηλικιακό επίπεδο σε ένα διεθνικό (Κατσαδώρας, 2013: 108).

Βάσει όλων όσων προαναφέρθηκαν, γίνεται κατανοητό το πέρασμα της λαογραφίας, και ειδικότερα του είδους του παραμυθιού, από την παραδοσιακή μορφή του στον ψηφιακό κόσμο. Κρίνεται σκόπιμο αλλά και αναγκαίο να ερευνηθεί περισσότερο από τους λαογράφους αυτό το είδος αυτό μέσα στα νέα συμφραζόμενά του, καθότι υπάρχει τεράστιο πεδίο έρευνας.

Έρευνα

Η έρευνα της παρούσας εργασίας επικεντρώνεται στην αφήγηση παιδικών παραμυθιών από τη δεκαετία του 1930 έως και σήμερα. Ξεκινώντας από τις αφηγήσεις παραμυθιών της θείας Λένας (Αντιγόνη Μεταξά) θα επιχειρηθεί να διερευνηθεί η διαδοχική προσαρμογή της αφήγησης παραμυθιών στα νέα κάθε φορά τεχνολογικά συμφραζόμενα και η ανταπόκριση του παιδικού, και όχι μόνο, κοινού, στις διαμεσολαβημένες από την τεχνολογία μορφές αφήγησης.

Ραδιοφωνικές αφηγήσεις παραμυθιών (Θεία Λένα και Λιλιπούπολη)

Η Αντιγόνη Μεταξά υπήρξε συνεργάτις του Ραδιοφωνικού Σταθμού Αθηνών από το 1933 και διευθύντρια της «Ωρας του Παιδιού». Στο αφιέρωμα που υπάρχει στο αρχείο της ΕΡΤ αναφέρεται ότι η Αντιγόνη Μεταξά «...κατάλαβε ότι εκείνο που διψούν τα παιδιά δεν είναι να ακούν ένα παραμύθι ή μια ιστορία από μια απρόσωπη φωνή, αυτό που

τους χρειάζεται είναι η δημιουργία μιας άμεσης σχέσης, μια ψευδαίσθηση ότι έξω από το στενό, οικογενειακό τους περιβάλλον, υπάρχει και κάποιος άλλος μεγάλος φίλος τους, που αποτελείται, βέβαια, σε όλα τα παιδιά μαζί, αλλά και ξεχωριστά στο καθένα και που ενδιαφέρεται ιδιαίτερα γι' αυτά. Έτσι, αντί να μείνει μια απρόσωπη παραγωγός προγραμμάτων, η Αντιγόνη Μεταξά έγινε η θεία Λένα...».

Επί σχεδόν 40 χρόνια από το 1933 έως το 1971, με περισσότερες από 4.500 ζωντανές εκπομπές κρατούσε παρέα στους μικρούς της φίλους. Η «Ωρα του Παιδιού» στο ΕΙΡ (Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας) αποτέλεσε την πρώτη παιδική ραδιοφωνική εκπομπή, διήρκεσε από το 1933 έως και το 1966. Το 1933 συστάθηκε και το «Θέατρο του Παιδιού», ο πρώτος παιδικός θίασος στην Ελλάδα. Το 1953 συνέγραψε την πεντάτομη εγκυκλοπαίδεια με τίτλο «Το θέατρο του Παιδιού». Στις εκπομπές της παρουσιάζονταν τα έπη του Ομήρου, εκτελεσμένα από ηθοποιούς του Εθνικού Θεάτρου, η Αργοναυτική Εκστρατεία, βιογραφίες Ελλήνων ηρώων. Επίσης, παραδίδονταν ραδιοφωνικά μαθήματα ζωγραφικής και μουσικής, διοργάνωνε τον πανελλήνιο διαγωνισμό παραμυθιού, τις εκδρομές με τη θεία Λένα και την εκπομπή «Ελάτε να ταξιδέψουμε!» με κύριο θέμα της την παρουσίαση και τη γνωριμία των παιδιών με τα διάφορα μέρη της χώρας. Δημιούργησε εκπομπές με συνεχείς και κλασικούς ήρωες, όπως η Ρηνούλα, η Ζαχαρούλα κ.ά., που στη συνέχεια απαθανατίστηκαν σε βιβλία, και πραγματοποιούσε επισκέψεις σε πολλά σχολεία ανά την Ελλάδα. Από το 1963 έως το 1971 οι νεότερες γενιές άκουγαν κάθε πρωί στις 09.15 την εκπομπή «Καλημέρα παιδάκια» στο ραδιόφωνο της ΥΕΝΕΔ. Σημαντικός ήταν και ο φιλανθρωπικός της αγώνας, καθώς μέσω των εκπομπών της συχνά έκανε έκκληση για προσφορά ρούχων και βιβλίων σε άπορα ή ορφανά παιδιά. Το 1965 βραβεύτηκε από την

Ακαδημία Αθηνών για το σύνολο του παιδαγωγικού της έργου.¹ Μερικές από τις ιστορίες της εκδόθηκαν το 2016 σε βιβλίο με τον τίτλο «Η ώρα του παιδιού» από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Η ραδιοφωνική αφήγηση του παραμυθιού περιελάμβανε τρία μέρη: τραγούδι εισαγωγής («Καλησπέρα σας παιδιά μου, είναι η θεία Λένα 'δω, να σας πει ένα παραμύθι όμορφο και χαρωπό»), την κυρίως αφήγηση του παραμυθιού, που ενίοτε περιελάμβανε ένα ή περισσότερα τραγούδια σχετικά με το παραμύθι, και το τραγούδι τέλους («Το μικρό παραμυθάκι ετελείωσε παιδιά και η καλή σας θεία Λένα στέλνει σ' όλους φιλιά»). Στο ρεπερτόριο των παραμυθιών περιλαμβάνονταν πολλά γνωστά, αλλά και άγνωστα στα παιδιά παραμύθια. Ενδεικτικά αναφέρονται: [Η Κοκκινোসκουφίτσα](#), [ο Παπουτσωμένος Γάτος](#), [Το Λιοντάρι και το Ποντίκι](#), [Ο Φασουλής και ο Περικλής](#), [Το Άτακτο Κατσικάκι](#) και άλλα. Τις περισσότερες φορές υπήρχε «δραματοποίηση» των παραμυθιών, δηλαδή η αφηγήτρια ήταν η θεία Λένα και για κάθε διαφορετικό ήρωα υπήρχε και ένας ηθοποιός που τον υποδυόταν. Όπως είναι φυσικό, υπήρχαν και ηχητικές υποκρούσεις, συνήθως πιάνου, που προσέδιδαν περισσότερη ζωντάνια στην αφήγηση.

Είναι χαρακτηριστική η νοσταλγία που προκύπτει από τα σχόλια των χρηστών κάτω από τα ανηρημένα σύντομα βίντεο ακουστικού υλικού της θείας Λένας. Οι χρήστες, όπως φαίνεται, ανήκαν στα παιδιά που αποτελούσαν ακροατές της και τη θυμούνται με αγάπη. Χαρακτηριστικό είναι ότι, σε όσα βίντεο είχαν ενεργοποιημένα τα σχόλια, δεν βρέθηκε ούτε ένα αρνητικό σχόλιο για το έργο της Αντιγόνης Μεταξά. Το μόνο που εντοπίστηκε ήταν η απορία που εξέφραζαν πολλοί

¹ Οι πληροφορίες σχετικά με τη δράση της Αντιγόνης Μεταξά αντλήθηκαν από το αφιέρωμα της ΕΡΤ, που βρίσκεται ανηρημένο στο αρχείο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ert.gr/ert-arxeio/antigoni-metaxa-16-oktovriou-1971/?fbclid=IwAR1IvNusP7DeGRc2yIb5kFZCSlqcy3nHedL-77D6IZF7FS-76EfrAQMLM-U> (προσπέλαση: 24.01.2022).

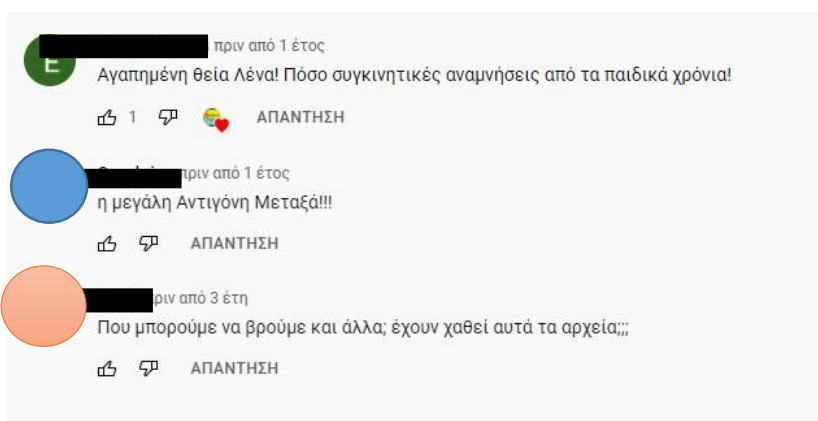
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ:
ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΣΤΟ YOUTUBE ΚΑΙ ΤΟ SPOTIFY

χρήστες σχετικά με το πού μπορούν να βρουν περισσότερο υλικό της και γιατί δεν υπάρχουν στο αρχείο της ΕΡΤ. Ενδεικτικά παρατίθενται:

 [Redacted] 1 χρόνο από 1 έτος
Τι μου θυμησατε...Εχω το 45 αρι δισκακι...Αλλες εποχες,πιο αθωες,χωρις internet.Για να παιξει ενα παιδακι επρεπε να χρησιμοποιησει την φαντασια του,να αναπτυξει τις εγκεφαλικες του λειτουργιες,να μάθει...Ανεπαναληπτη η θεια Λενα,βραβειο Ακαδημιας Αθηνων για την προσφορα της στο Παιδι...
Εμφάνιση λιγότερων
  ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 [Redacted] 1 χρόνο από 1 έτος
Τα παιδικά μας χρόνια !!!
 3 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 [Redacted] 1 χρόνο από 1 έτος
Τι ωραίο. Δεν καταλαβαίνω γιατί δεν υπάρχουν περισσότερα!
 1 ΑΠΑΝΤΗΣΗ
▲ Απόκρυψη 2 απαντήσεων
 [Redacted] 1 χρόνο από 1 έτος
Και εγώ αυτή την απορία είχα και έψαξα πάρα πολύ να βρω περισσότερα από αυτά που κυκλοφορούν στο youtube. Αλλά τελικά δεν μπόρεσα. Ανακάλυψα ότι αυτές είναι ηχογραφήσεις από τους δίσκους της θείας Λένας και όχι ραδιοφωνικές ηχογραφήσεις. Αν υπάρχουν άλλα παραμύθια, θα βρίσκονται είτε στο αρχείο της ΕΡΤ, πράγμα δύσκολο μάλλον γιατί έχουν χαθεί άλλα κι άλλα, είτε σε αυτό των κληρονόμων της θείας Λένας.
Εμφάνιση λιγότερων
 1 ΑΠΑΝΤΗΣΗ
 [Redacted] 1 χρόνο από 1 έτος
[Redacted] η Ερτ διέγραψε πολλά αρχεία της στην τηλεόραση αλλά ίσως να έγινε το ίδιο και στη ραδιοφωνία. Δεν μπορώ να βρω απαντήσεις!
 1 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Από το 1976 έως το 1980 από το Τρίτο Πρόγραμμα της ΕΡΤ μεταδιδόταν η εκπομπή «[Εδώ Λιλιπούπολη](#)», η οποία ήταν υπό τη διεύθυνση του Μάνου Χατζηδάκι. Η εκπομπή αναμφίβολα θεωρείται «θρυλική», τόσο για την ποιότητά της, όσο και για την επίδραση που είχε. Δυστυχώς, στο διαδίκτυο είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν αποσπάσματα των εκπομπών της, κυρίως βρίσκει κανείς τα τραγούδια της. Συμμετείχαν τραγουδιστές, μεταξύ των οποίων η Λένα Πλάτωνος, ο Αντώνης Κοντογεωργίου, η Σαββίνα Γιαννάτου, η Μαριέλλη Σφακιανάκη και ο Σπύρος Σακκάς και πολλοί ηθοποιοί, ανάμεσά τους ο Λευτέρης Βογιατζής, η Μίρκα Παπακωνσταντίνου, ο Σταμάτης Φασουλής και άλλοι.

Όπως προαναφέρθηκε, ελάχιστα δείγματα της αφήγησης παραμυθιών υπάρχουν στο διαδίκτυο. Ο χρήστης του YouTube «Varing Teddy» διαθέτει στο κανάλι του ένα τραγούδι αρχής του παραμυθιού. Το παραμύθι ξεκινά με την εξής πρόταση: «Σας συνδέουμε τώρα με τον ραδιοφωνικό σταθμό της Λιλιπούπολης», ακολουθεί ένα ακόμη τραγούδι και στη συνέχεια ακούγεται μια φωνή να αναφωνεί «Εδώ Λιλιπούπολη», συνεχίζεται η μουσική, και η ίδια φωνή λέει: «Εδώ Λιλιπούπολη, εδώ

Λιλιπούπολη, σας μιλά ο δημοσιογράφος Μπρίνης. Γειά σας, παιδιά!» και ευθύς αμέσως ξεκινά εν είδει δημοσιογραφικού λόγου την αφήγηση του εκάστοτε παραμυθιού. Τον κάθε παραμυθιακό χαρακτήρα υποδύεται και ένας διαφορετικός ηθοποιός, ενώ συχνά παρεμβάλλονται και τραγούδια. Στο τέλος της κάθε ιστορίας ακούγεται πάλι το τραγούδι της αρχής, η φωνή που αναφωνεί «Εδώ Λιλιπούπολη» και αναφέρονται οι συγγραφείς των κειμένων, Μαρίνα Κριεζή και Ελένη Βλάχου, καθώς και οι ηθοποιοί που συμμετείχαν και όλοι οι υπόλοιποι συντελεστές (μουσικός συνθέτης, τραγουδιστές, σκηνοθέτης, επιμελητής εκπομπής, τεχνικός επιμελητής).

Το ενδιαφέρον στα σχόλια των χρηστών, που παραμένουν θετικά και νοσταλγικά, είναι οι πολλαπλές αναφορές – αιχμές στην ΕΡΤ ότι διέγραψε το ακουστικό υλικό της εκπομπής λόγω του προπαγανδιστικού χαρακτήρα της. Σύμφωνα με πληροφορίες ενός χρήστη έχουν διασωθεί μόνο 74 εκπομπές, ευρέως, ωστόσο, εντοπίζονται τα τραγούδια που γράφτηκαν και χρησιμοποιήθηκαν στην εν λόγω εκπομπή. Συγκεκριμένα ένας χρήστης αναφέρει ότι για τα παιδιά τα παραμύθια αυτά ήταν ένα ευχάριστο άκουσμα, ενώ για τους μεγαλύτερους μια κοινωνική σάτιρα. Επομένως, ίσως θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι, μέσω της εν λόγω εκπομπής, επιχειρούνταν μια ανατροπή ή έκφραση δυσαρέσκειας έναντι των κοινωνικών ρόλων με τη χρήση (πολιτικής) σάτιρας. Είναι γνωστό, άλλωστε, ότι οι αφηγητές στις περισσότερες περιπτώσεις δεν διατυπώνουν ευθέως τη γνώμη τους, αλλά την εντάσσουν μέσα σε καθολικά αποδεκτές ιστορίες, με συχνότερο παράδειγμα τα παραμύθια.

 πριν από 1 έτος
Ο διαμάντι ήταν αυτή η σειρά... Από δισκοπωλείο πήραμε το βινύλιο και τα παιδιά μας, γεννημένα 1985 κ 1986 λάτρευαν να το ακούνε.. Ύστερα από πολλά χρόνια, κι ένα χρόνο πριν φύγει από τη ζωή ο Μπουγιουκλακης ο ασέμνηστος, τον συνάντησαν ο γιος μου κ ο άντρας μου στην Σταδίου.. Τον σταμάτησε ο άντρας μου κ τον χαιρέτησε, κ είπε στον γιο μου, "έλα εδώ, έλα να σου γνωρίσω τον δήμαρχο Χαρχουδα".. Ακολούθησαν χαμόγελα ευτυχισμένα, και πολλή συγκίνηση...
Όμορφα χρόνια.....
Συγχαρητήρια για την επιλογή κ το ανέβασμα!!!
Εμφάνιση λιγότερων
👍 31 🗨️ 🇬🇷 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 10 μήνες
Είμαι 59 ετών .Ακουω λιλιπούπολη απο το 1981 .Μεγαλος πια .Από τότε ακουω συνεχεια επισης και τα παιδια μου που ειμαι ηδη μεγαλα.Τη θεωρω σχολειο τεχνης και λογου.
👍 6 🗨️ 🇬🇷 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 5 έτη
Υπήρχαν συνολικά 400 επεισόδια ,αλλά είχε δοθεί εντολή να καταστραφούν Αλλά χάρις το Μάνο Χατζηδάκη σώθηκε ορισμένος αριθμός επεισοδίων .Γατί κάποιοι ,είχαν ενοχληθεί
👍 31 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 1 έτος
Α ρε παπαγαλε πόσο γέλιο έριξα με εσενα!!! 🍷🍷🍷
👍 7 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 6 έτη
Αθάνατο, τι συγκίνηση!!!!!!!!!!!!!!
👍 15 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 10 μήνες
Είμαι του 97 και μεγάλωσα με λιλιπούλη. Τώρα που προσέχω παιδιά, τους βάζω να ακούν, όπως άκουγα κι εγώ.
👍 23 🗨️ 🇬🇷 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 6 μήνες
Εδώ Λιλιπούπολη 🍷 Μακάρι να είχα γεννηθεί τότε να τα άκουγα συνεχώς. Ευτυχώς είχα πάει σε μια παράσταση με θέμα τη Λιλιπούπολη κι από τότε είχα ξετρελαθεί. Ειδικά ο παπαγάλος πάρα πολύ αστείος 🍷🍷
👍 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ:
ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΣΤΟ YOUTUBE ΚΑΙ ΤΟ SPOTIFY

 [Redacted] πριν από 7 έτη
Πώς χωρούν όλες οι εκπομπές τεσσάρων χρόνων σε 3 1/2 ώρες; Μάλλον πρόκειται για επιλεγμένες εκπομπές. Πριν από πολλά χρόνια μάθαμε από τον Λάμπρο Τσάγκα, στο θέατρο Κνωσσός, ότι στην ΕΡΤ κατά λάθος έγραψαν άλλα πάνω στις μαγνητοταινίες της Λιλιπούπολης κι έτσι χάθηκε πολύ αρχαιακό υλικό.

👍 20 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

▲ Απόκρυψη 7 απαντήσεων

 [Redacted] πριν από 7 έτη
Εχεις δίκιο, εννοώ αυτές που σωθηκαν τότε!! Κι εγώ αυτο διαβασα οταν τις βρηκα! Σε ευχαριστω παντως για τις πληροφοριες!

👍 13 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 [Redacted] πριν από 7 έτη
Πάντως είναι πολύ καλή η δουλειά σου. Ο ήχος είναι τέλειος. Εγώ έχω μερικές εκπομπές ηχογραφημένες σε κασέτες με το ραδιοκασετόφωνό μου, από την ραδιοφωνική μετάδοση εκείνης της εποχής. Πέρυσι τις ψηφιοποίησα σε αρχεία mp3 και τώρα έχω ανεβάσει στο youtube δύο απ' αυτές. Τον "πρίγκιπα στο φεγγαρονήσι" και την "ασφαλιστική εταιρεία". Θα ... Διαβάστε περισσότερα

👍 31 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

[Redacted] πριν από 5 έτη
Μονο 74 εκπομπές διασώθηκαν δυστυχώς ...

👍 9 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

228

 [Redacted] πριν από 2 έτη
[Redacted] θα τις βρούμε; Υπάρχει κάποιο link για κατέβασμα;

👍 4 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 [Redacted] πριν από 10 μήνες
Δεν είμαι σίγουρη ότι γράφτηκαν κατά λάθος οι άλλες εκπομπές επάνω σε αυτές της Λιλιπούπολης. Απλώς δεν συνέφερε μερικούς να υπάρχουν, όταν κατάλαβαν κάποιοι **γκουχ** γκουχ τον προπαγανδιστικό χαρακτήρα των εκπομπών... Τέλος πάντων. Μόνο "κρίμα" μπορούμε να πούμε...

👍 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

[Redacted] πριν από 10 μήνες
[Redacted] Το εκπληκτικό με αυτή την εκπομπή ήταν ότι ενώ για τους μεγάλους ήταν μια απολαυστική πολιτική σάτιρα, για τα παιδιά ήταν ένα ξεκαρδιστικό παραμύθι.

 [Redacted] πριν από 10 μήνες
[Redacted] ακριβώς! Κ πάντα διαχρονικό!

👍 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τηλεοπτικές αφηγήσεις παραμυθιών (Ο παραμυθάς)

Από το ραδιόφωνο γρήγορα τα παραμύθια πέρασαν στην τηλεόραση. Έτσι, από το 1978 έως το 1987 παραμύθια αφηγείται πλέον [Ο Παραμυθάς](#), ένας παππούς ο οποίος ήξερε να λέει ιστορίες που δεν ήταν άλλες από τις περιπέτειες που ζούσε ο ίδιος κάθε φορά που φορούσε ένα μαγικό γιλέκο. Το μαγικό γιλέκο, φυσικά, του έδινε τη δυνατότητα να πετάει, να μιλά με ζώα, να μεταμορφώνεται και άλλα. Τον Παραμυθά υποδύοταν ο ηθοποιός Νίκος Πιλάβιος. Το 2012 από την ψηφιακή ΕΡΤ γυρίστηκαν ακόμη 26 νέα επεισόδια της σειράς, τα οποία υπάρχουν ανηρτημένα στο YouTube.

Μελετώντας ορισμένα από τα παραμύθια των ετών 1978 έως 1987 παρατηρήθηκε ότι η τυπική δομή της αφήγησης του Παραμυθά περιελάμβανε την εκφώνηση του τίτλου του παραμυθιού και την κυρίως αφήγηση του παραμυθιού με μουσική υπόκρουση. Εδώ δεν υπάρχουν άλλοι ηθοποιοί, ο Πιλάβιος αναλαμβάνει να υποδυθεί όλους τους ρόλους αλλάζοντας τη φωνή του κατά περίπτωση. Υπάρχει, επίσης, και μία μουσική τέλους, χωρίς στίχους.

Τα σχόλια των χρηστών και στην προκείμενη περίπτωση είναι αποκλειστικά θετικά και νοσταλγικά. Όπως και στα αντίστοιχα σχόλια των παραμυθιών της θείας Λένας, οι χρήστες συχνά αναφέρουν ότι έψαχναν για χρόνια να εντοπίσουν το υλικό. Ενδεικτικά παρατίθενται:

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ:
ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ ΣΤΟ YOUTUBE ΚΑΙ ΤΟ SPOTIFY

 πριν από 3 έτη
Πεθαίνωωωωω !!!!!! Σ ευχαριστώωωω τόσο πολύυυ!!!! Τα είχα όλα σε κασέτες και τα έχασα <3 Τώρα τα ξαναβρήκα!!

👍 3 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 2 έτη (τροποποιήθηκε)
Αν υπάρχουν όλα σε ψηφιακό αρχείο τα χρειαζομαι με το αζημίωτο. Δεν είχαμε τηλεόραση και μου ήρθαν 7 κασέτες το 1987 δώρο Χριστουγέννων από τον Άγιο Βασίλη μαζί με το πρώτο μας στερεοφωνικό.

👍 2 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 2 έτη
Καλησπέρα χαρικά πολύ κ εγώ με τα παραμύθια γιατί τα είχα κ εγώ νομίζω όμως ότι λείπουν κάποια έχω την εντύπωση πως ήταν 59 όλα. Μήπως έχεις αυτό που λέει η μαγική κατασρόλα

👍 2 🗨️ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

230

 πριν από 1 έτος
Ο Παραμυθας μου...! Αυτη η φωνη βαθια χαραγμενη...νιωθω ακομη παιδι...

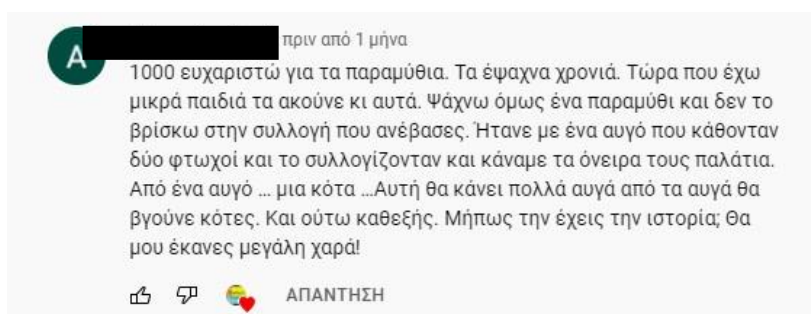
👍 1 🗨️ 🍎 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 6 έτη
τα παιδικα μου χρονια...εφαχνα χρονια να τα βρω...με αυτα μεγαλωσα και κοιμομουνα με αυτα...!!

👍 3 🗨️ 🍎 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

 πριν από 1 έτος
Ευχαριστούμε πολύ που τα ανέβασες.

👍 🗨️ 🍎 ΑΠΑΝΤΗΣΗ

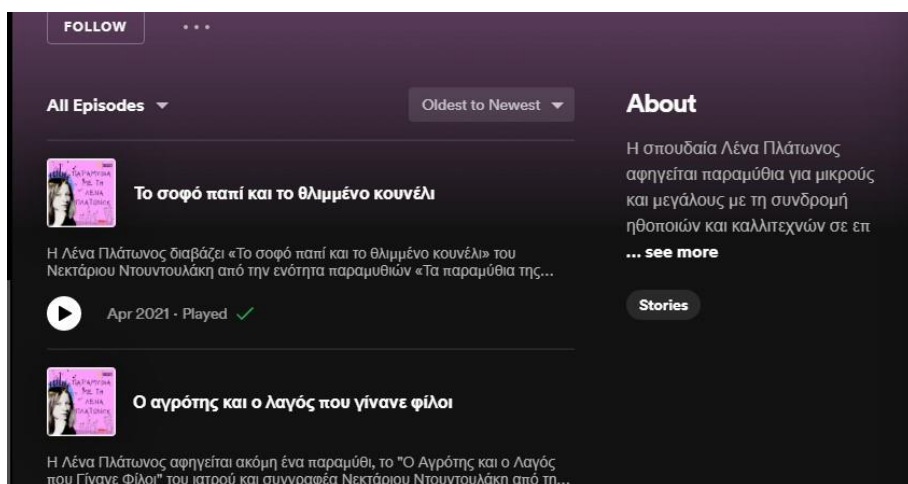
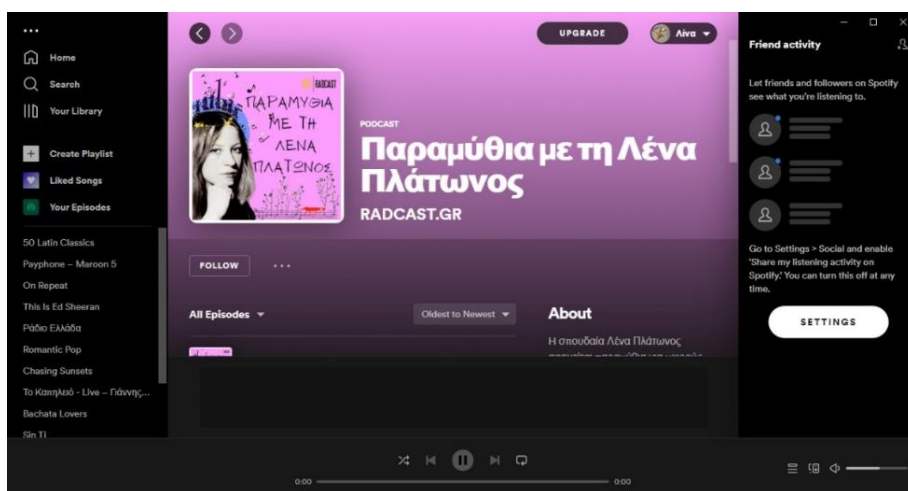
Διαδικτυακή αφήγηση παραμυθιών (YouTube, Spotify)

Περνώντας στον ψηφιακό, πλέον, κόσμο, η βιντεοπύλη YouTube έχει συμπεριλάβει άπειρες αφηγήσεις παραμυθιών. Έτσι, με μια απλή πληκτρολόγηση της λέξης «παραμύθια» στη μηχανή αναζήτησής του, τα αποτελέσματα είναι χιλιάδες. Μπορεί κανείς να βρει βίντεο από ηχογραφημένες εκπομπές των παραμυθιών της θείας Λένας έως τα πιο καινούρια ψηφιακά σχεδιασμένα animation. Χαρακτηριστικοί είναι οι λογαριασμοί χρηστών με τα ονόματα «[Greek Fairytales](#)» (απαριθμεί πάνω από 440 βίντεο με παιδικά παραμύθια), «[Η Παιδική Γωνιά](#)» (με επίσης πάνω από 300 βίντεο με παλιότερες –όπως η Θεία Λένα (8 βίντεο με παραμύθια και τραγούδια), ο Παραμυθάς (περίπου 70 βίντεο από τα παλιά και νέα επεισόδια)- ή πιο σύγχρονες αφηγήσεις παραμυθιών, καθώς και βίντεο για την εκμάθηση των γραμμάτων της αλφαβήτου και άλλα), «[Και πάλι παιδί](#)» (περίπου 300 βίντεο και μεγάλη ποικιλία υλικού για παιδιά, από το Εδώ Λιλιπούπολη (10 βίντεο) και τη Φρουτοπία (46 βίντεο) έως τα Στρομφάκια (15 βίντεο), τον Λούκυ Λουκ (52 βίντεο) και τον Ποπάι (10 βίντεο). Όπως γίνεται κατανοητό, πλέον τα παιδιά ή οι γονείς μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα στην πληθώρα υλικού που βρίσκεται ανηρτημένο στην πλατφόρμα, αναλόγως των ενδιαφερόντων, των προτιμήσεων και της ηλικίας του κάθε παιδιού.

Από το YouTube, μια πλατφόρμα κυρίως οπτικοακουστικού υλικού (βίντεο), το πέρασμα γίνεται στην πλατφόρμα Spotify, μια πλατφόρμα αναπαραγωγής μουσικής, που ξεκίνησε τη λειτουργία της το 2008. Η πλατφόρμα αυτή έχει τη δυνατότητα να λειτουργεί είτε δωρεάν (Spotify Free) είτε καταβάλλοντας ο συνδρομητής μια μηνιαία αμοιβή (Spotify Premium). Η υπηρεσία αυτή τον τελευταίο καιρό προσφέρει και τη δυνατότητα δημιουργίας podcast (ψηφιακή εκπομπή, την οποία ο κάθε χρήστης μπορεί να ακούσει όποτε ο ίδιος το επιθυμεί). Έτσι, πολλές αφηγήσεις παραμυθιών έχουν μεταφερθεί πλέον στην εν λόγω πλατφόρμα.

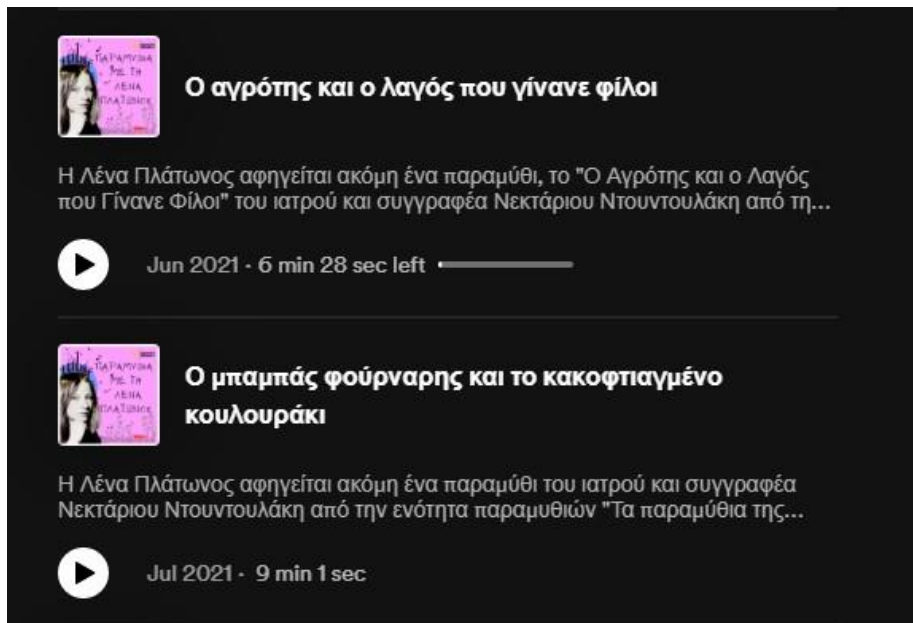
Η 70χρονη, πλέον, Λένα Πλάτωνος της εκπομπής «Εδώ Λιλιπούπολη» έχει και εκείνη το δικό της podcast με τίτλο «[Παραμύθια με τη Λένα Πλάτωνος](#)», στο οποίο αφηγείται παραμύθια και απαριθμεί ήδη 4 επεισόδια. Στην περιγραφή του podcast αναφέρονται τα εξής: «*Η σπουδαία Λένα Πλάτωνος αφηγείται παραμύθια για μικρούς και μεγάλους με τη συνδρομή ηθοποιών και καλλιτεχνών σε επιμέλεια Αντώνη Μποσκοίτη γιατί τα παραμύθια είναι κλειδιά στην αλήθεια. Ένα podcast της RADCAST.GR*».

Στο ξεκίνημα του podcast ακούγεται μια φωνή να λέει: «RADCAST.GR πάτα play» και στη συνέχεια ξεκινά ένα τραγούδι. Η δομή της κυρίως αφήγησης δεν έχει αλλάξει ιδιαίτερα: αφηγήτρια είναι η Λένα Πλάτωνος, συμμετέχουν ηθοποιοί που υποδύονται τους επιμέρους ρόλους του παραμυθιού, ενώ παραμένει και η ηχητική υπόκρουση μελωδιών. Στο τέλος, μετά το τέλος του παραμυθιού ακούγεται η ίδια με την αρχή φωνή να λέει «Ακούσατε ένα podcast της RADCAST.GR. Ακολουθήστε μας σε όλες τις πλατφόρμες podcast και στο RADCAST.GR.»

Κάτω από τα podcasts υπάρχει μετά την σύντομη περιγραφή, η ημερομηνία ανάρτησής του, ένα πράσινο ✓ στην περίπτωση που το έχουμε ήδη ακούσει, ενώ, αν δεν το έχουμε ακούσει υπάρχει η ακριβής διάρκειά του σε ώρες, λεπτά και δευτερόλεπτα. Επίσης, αν έχουμε ακούσει ένα μέρος του, αλλά όχι ολόκληρο, το ραβδόγραμμα δείχνει

μέχρι ποιο σημείο έχουμε ακούσει και πόση ώρα απομένει για την ολοκλήρωσή του.

Ο αγρότης και ο λαγός που γίνανε φίλοι

Η Λένα Πλάτωνος αφηγείται ακόμη ένα παραμύθι, το "Ο Αγρότης και ο Λαγός που Γίνανε Φίλοι" του ιατρού και συγγραφέα Νεκτάριου Ντουντουλάκη από τη...

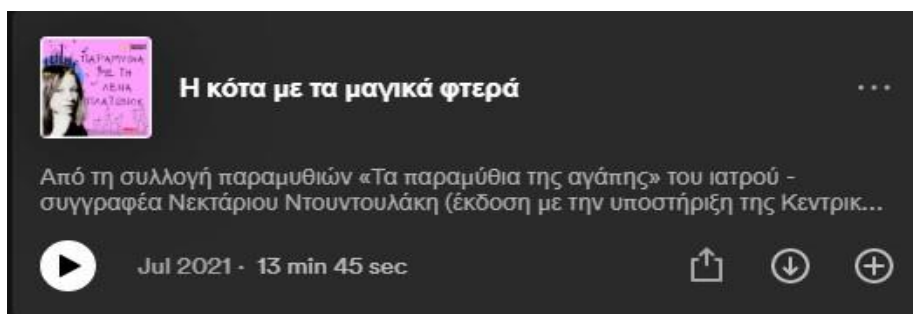
Jun 2021 · 6 min 28 sec left

Ο μπαμπάς φούρναρης και το κακοφτιαγμένο κουλουράκι

Η Λένα Πλάτωνος αφηγείται ακόμη ένα παραμύθι του ιατρού και συγγραφέα Νεκτάριου Ντουντουλάκη από την ενότητα παραμυθιών "Τα παραμύθια της..."

Jul 2021 · 9 min 1 sec

234

Η κότα με τα μαγικά φτερά

Από τη συλλογή παραμυθιών «Τα παραμύθια της αγάπης» του ιατρού - συγγραφέα Νεκτάριου Ντουντουλάκη (έκδοση με την υποστήριξη της Κεντρικ...

Jul 2021 · 13 min 45 sec

Κάτω δεξιά από το εκάστοτε βίντεο, με το σύρσιμο του ποντικιού, εμφανίζονται τα ακόλουθα τρία κουμπιά:

= Share (διαμοιρασμός σε άλλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, όπως Facebook, Instagram, Twitter).

= Download («κατέβασμα» στην ψηφιακή μας βιβλιοθήκη).

= Save to your Library (αποθήκευση στην ψηφιακή βιβλιοθήκη podcast του κάθε χρήστη της πλατφόρμας).

Ένα ακόμη podcast στο οποίο θα γίνει αναφορά έχει την ονομασία «[Τα Παραμύθια της CRETASTROM](#)». Στην περιγραφή αναγράφονται τα εξής: «Τα παραμύθια της CretaStrom με τον Τούλη τον Στρωματούλη και τη Ρένια τη Μαξιλαρένια! Μια σειρά "παραμυθιών" με σκοπό τα παιδιά σας, να ζήσουν μια "καλύτερη" εμπειρία ύπνου! Ο Τούλης και η Ρένια θα μας βοηθήσουν στο ταξίδι αυτό». Το podcast αποτελείται από 13 επεισόδια.

Στην αρχή μια ανδρική φωνή παρουσιάζει το podcast αναφέροντας τα εξής: «Τα παραμύθια της CretaStrom με τον Τούλη τον Στρωματούλη και τη Ρένια τη Μαξιλαρένια!». Στη συνέχεια, μια γυναικεία φωνή λέει: «Ρένια μου, Τούλη μου, πλύνουμε τα δόντια μας; Έτοιμοι για παραμύθι!» με τους αντίστοιχους ήρωες να αναφωνούν:

«Ναι! Παραμύθι!» και στη συνέχεια να αναφέρεται ο τίτλος του παραμυθιού και να ξεκινά η κυρίως αφήγηση. Στην παρούσα περίπτωση, υπάρχει μόνο μια αφηγήτρια και καθόλου ηθοποιοί. Υπάρχουν ηχητικές υποκρούσεις ζώων, σε περίπτωση που αναφέρονται μέσα στο παραμύθι και μερικές μελωδίες. Στο τέλος οι δυο ήρωες, ο Τούλης και η Ρένια, καληνυχτίζουν τα παιδιά.

Συμπεράσματα

Μέσα από την παρουσίαση της έρευνας καταδείχθηκε το πέρασμα του παραμυθιού από την εποχή του ραδιοφώνου στον ψηφιακό κόσμο του YouTube και του Spotify.

Βάσει της ανάλυσης συμπεραίνουμε τα εξής:

- ✓ Παλιότερα οι ακροατές έπρεπε να συντονίζονται μια συγκεκριμένη ώρα μπροστά από το ραδιόφωνό τους, σε αντίθετη περίπτωση έχαναν την εκπομπή. Σήμερα, ο εκάστοτε ακροατής επιλέγει εκείνος την ώρα της ημέρας που θα ακούσει το υλικό που επιθυμεί. Μπορεί τη μια στιγμή να ακούσει τη θεία Λένα της δεκαετίας του 1930, να περάσει στον Παραμυθά των αρχών της δεκαετίας του 1980 και, στο τέλος, να ακούσει ένα podcast της Λένας Πλάτωνος από το 2021.
- ✓ Ο ακροατής έχει, επίσης, τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ ήχου ή/και βίντεο, καθώς του παρέχονται και δυνατότητες βελτιστοποίησης της ποιότητας του ήχου ή του βίντεο (ανάλυση 4K, αναπαραγωγή ήχου είτε 160 είτε 320 κιλομπάιτ ανά δευτερόλεπτο κ.λπ.).
- ✓ Η θεία Λένα, μπορούμε να πούμε, ότι είχε το «μονοπώλιο» της αφήγησης παραμυθιών. Ήταν η μόνη αφηγήτρια παραμυθιών στον μοναδικό ραδιοφωνικό σταθμό της Ελλάδας. Αντιθέτως,

σήμερα, υπάρχει πληθώρα επιλογών ανάλογα με την ηλικία, τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα του κάθε παιδιού.

- ✓ Μια βασική διαφοροποίηση είναι η πρόσβαση που έχει ο ακροατής του παραμυθιού. Οι εκπομπές αφήγησης παραμυθιών μεταδίδονταν από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς δωρεάν και ο καθένας είχε πρόσβαση σε αυτές. Σήμερα και οι πλατφόρμες YouTube και Spotify δύνανται να λειτουργήσουν δωρεάν, ωστόσο παρέχουν περισσότερες παροχές στην περίπτωση που υπάρχει κάποια μηνιαία συνδρομή. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση συνδρομής ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να βλέπει ή να ακούει το υλικό χωρίς την παρεμβολή διαφημίσεων, με καλύτερη ποιότητα ήχου. Μπορεί επίσης να αποθηκεύει το υλικό και να το ακούει όποτε θέλει ακόμη και αν δεν είναι, εκείνη τη στιγμή, συνδεδεμένος στο διαδίκτυο.
- ✓ Το κεφάλαιο «Ο αφηγητής και το κοινό του» του βιβλίου της Μ. Καπλάνογλου (2015) προσφέρει τροφή για σκέψη ως προς τη συγκεκριμένη σχέση. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει μεγάλη και ποιοτική, θα λέγαμε, διαφορά στην επαφή μεταξύ του αφηγητή και του ακροατή/ών του παραμυθιού στην περίπτωση της διαμεσολαβημένης από την τεχνολογία αφήγησης: πρώτον, η οικειότητα του χώρου και των προσώπων έναντι της αποκλειστικά ακουστικής επαφής στη ραδιοφωνική αφήγηση και οπτικοακουστικής επαφής στις άλλες μορφές (τηλεόραση και Διαδίκτυο). Η αίσθηση ότι ο αφηγητής/η αφηγήτρια δεν απευθύνεται μόνο σε σένα αλλά σε ένα τεράστιο κοινό και επιπλέον δεν έχει κανένα παιδί από το κοινό τη δυνατότητα να θέσει ερωτήματα, να σχολιάσει και να εκφράσει την ανταπόκρισή του. Δεύτερον, ο ίδιος ο αφηγητής/η αφηγήτρια χάνει αυτό το σπουδαίο κομμάτι της ανατροφοδότησης από το ακροατήριο και

έτσι η πράξη της αφήγησης καθίσταται απρόσωπη, κατά κάποιον τρόπο.

- ✓ Η δυνατότητα σχολιασμού ενυπάρχει στην περίπτωση των αφηγήσεων μέσω του Διαδικτύου, ωστόσο αφορά τις ηλικιακές ομάδες που μπορούν να αρθρώσουν λόγο στο Διαδίκτυο και όχι τα μικρά παιδιά, που είναι η κρισιμότερη ομάδα-στόχος.
- ✓ Η χρήση της γλώσσας μέσω του ραδιοφώνου και των άλλων μέσων είναι η καθιερωμένη Κοινή Νεοελληνική. Η ζωντανή αφήγηση παραμυθιού στην ύπαιθρο χώρα, όμως, σέβεται τις τοπικές ιδιομορφίες και παραλλαγές, τόσο της γλώσσας, όσο και της αφηγούμενης ιστορίας.
- ✓ Η περίπτωση της επί πληρωμή παροχής υπηρεσίας αφήγησης παραμυθιών υποβιβάζει την πρακτική της αφήγησης σε εμπορικό προϊόν εν αντιθέσει προς την πράξη αγάπης και προσφοράς που συνιστούσε η συγκεκριμένη πρακτική στο παρελθόν.

Επομένως, καθίσταται σαφές ότι η κοινωνική-πολιτισμική πρακτική της αφήγησης ενός παραμυθιού συνεχίζει να υφίσταται παρά τις διαφοροποιήσεις. Η ανάγκη του παραμυθιού είναι διαχρονική και αφορά και τα παιδιά και τους ενήλικες. Έτσι, από τις παλαιότερες εποχές και την mother – goose (ηλικιωμένη γυναίκα που αφηγείται ιστορίες δίπλα στο τζάκι), πραγματοποιήθηκε (για τον ελληνικό χώρο) επιτυχώς το πέρασμα στο ραδιόφωνο με τη θεία Λένα και στη συνέχεια στην τηλεόραση με τον Παραμυθά και το Εδώ Λιλιπούπολη. Η πρακτική της ακρόασης μπορεί να υποσκελίστηκε από την παντοκρατορία της εικόνας, ωστόσο δεν εξαλείφθηκε πλήρως. Δύναται να υποστηριχθεί πως το Spotify και ανάλογες πλατφόρμες αναπαραγωγής ήχου φέρνουν και πάλι στο προσκήνιο την

κοινωνική πρακτική της ακρόασης παραμυθιών. Φυσικά, θα είναι πολύ ενδιαφέρουσα η παρατήρηση της επόμενης μετάπλασης της πρακτικής της ακρόασης με την περαιτέρω εξέλιξη της τεχνολογίας, φαινόμενο που, σίγουρα, θα μελετηθεί από τους λαογράφους.

Etik Beyan

Çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Araştırmamanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

239

Βιβλιογραφία / Kaynakça

- APOSTOLÍDĪS, Andreas (2011), “Dio – tria pragmata ya to astinomiko mithistorima” (Δύο – τρία πράγματα για το αστυνομικό μυθιστόρημα), <https://eglima.wordpress.com/2011/03/05/apostolides/>, (Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2023).
- APOSTOLÍDĪS, Andreas (2012), *O Kozmos tu Yanni Mari (O Kósmos tou Giánni Marí)*, Atina: Ekdosis Agra.
- BAUSINGER, Hermann (2009), *O Laikos Politizmos ston kozmo tis technologias (O Laikós Politizmós ston Kósmo tis Technologías)*, Marianthi Kaplanoğlu-A. Kondogiorgi (Çev.), Atina: Patakis Yayınları.
- BEATON, Roderick (1996), *Ísagogi sti Neoteri Elliniki Logotehnia: Piisi ke Pezografia 1821-1992 (Eισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία: Ποίηση και Πεζογραφία 1821-1992)*, Atina: Ekdosis Nefeli.
- DAFNĪS, Grigorios (1997), *Í Ellas Metaksi Dio Polemon 1923-1940 (H Ελλάς Μεταξύ Δύο Πολέμων 1923-1940)*, Atina: Ekdosis Kaktos.

- FILÍPPOU, Filippou (2018), *Ístoria tis Ellinikis Astinomikis Logotehnikias: O Yannis Maris ke i alli (Iστορία της Ελληνικής Αστυνομικής Λογοτεχνίας: Ο Γιάννης Μαρής και οι άλλοι)*, Atina: Ekdosis Pataki.
- HATZÍVASÍLÍOY, Vangelis (2019), "Ο Pavlos Nirvanas ke i Aparhes tis Ellinikis Astinomikis Logotehnikias" ("Ο Παύλος Νιρβάνας και η Απαρχές της Ελληνικής Αστυνομικής Λογοτεχνίας"), *Hartis*, 2, <https://www.hartismag.gr/hartis-2/pyxides/o-paylos-nirbanas-kai-oi-aparxes-ths-ellhnikhs-astynomikhs-logotexnias>, (Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2023).
- KAPLANOĞLU, Marianthi (2015), *Paramithi ke Afigisi stin Ellada: Mia palia techni se mia nea epochi (Παραμύθι και Αφήγηση στην Ελλάδα: Μια παλιά τέχνη σε μια νέα εποχή)*, Atina: Patakis Yayınları.
- KATSADOROS, Georgios (2013), *I epistimi tis Laografias sti Sigchroni Technologiki Epochi (Η Επιστήμη της Λαογραφίας στη Σύγχρονη Τεχνολογική Εποχή)*, Kokkinos G. - Moschofoğlu - Chionidu M. (Ed.), *Epistimes tis Ekpedefsis. Apo tin Astheni taksinomisi tis Pedagogikis sti diepistimonikotita ke ton epistimoniko ivridizmo (Επιστήμες της Εκπαίδευσης. Από την ασθενή ταξινόμηση της Παιδαγωγικής στη διεπιστημονικότητα και τον επιστημονικό υβριδισμό)*, Atina: Taxideftis.
- KRACAUER, Siegfried (2019), *Polisiye Roman: Felsefi Bir İnceleme*, Dilman Muradoğlu (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- LEONTARÍTIS, Yorgos A. (2013), *O Yannis Maris ke i Eporhi tu (Ο Γιάννης Μαρής και η Εποχή του)*, Atina: Ekdosis Agra.
- LUKATOS, Dimitris (2015), *Isagogi stin Elliniki Laografia (Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία)*, Atina: Morfotiko Idrima Ethnikis Trapezis.
- LÜTHÍ, Max (2018), *To Laiko Paramithi os Poiisi. Aisthitiki ke Anthropologia (Το λαϊκό παραμύθι ως ποίηση. Αισθητική και ανθρωπολογία)*, Emmanuela Katrinaki, (Çev.), Atina: Patakis Yayınları.
- MERAKLIS, Michalis G. (2004), *Laografika Zitimata (Λαογραφικά Ζητήματα)*, Atina: Kastaniotis Yayınları & Diatton.

- MERAKLIS, Michalis G. (2011), *Elliniki Laografia, Kinoniki Sigkrotisi, Ithi ke Ethima, Laiki Techni* (Ελληνική Λαογραφία. Κοινωνική Συγκρότηση, Ηθη και Έθιμα, Λαϊκή Τέχνη), Athina: Institutouto tu Vivliu - A. Kardamitsa.
- MYROGÍANNÍS, Stratos (2012), *Apo tis Ístories Mistiriu stin Astinomiki Ploki: Anazitontas tin Emfanisi enos Enigmatiku Ídus ston Elliniko 19 Eona* (Από τις Ιστορίες Μυστηρίου στην Αστυνομική Πλοκή: Αναζητώντας την Εμφάνιση ενός Αινιγματικού Είδους στον Ελληνικό 19^ο Αιώνα), Atina: Ekdotisis Aleksandria.
- OZANSOY, Esin (2009), "Georgios M. Viziinos (1849-1896) ve Çağdaş Yunan İthografik Öyküsü", *Dilbilim*, 21, 53-62.
- POLITIS, Nikolaos (1909), *Laografia (Λαογραφία). Laografia* (1).
- RİZOS RANGAVÍS, Aleksandros (2018), *Mukavelat Muharriri*, Evangelia Balta ve Niki Stavridi (Haz.), İstanbul: The Isis Press.
- RODELL, Marie F. (1952), *Mystery Fiction: Theory and Technique*, New York: Hermitage House.
- ŞAHİN, Seval (2013), "Giriş", *Edebiyatın İzinde: Polisiye Edebiyat*, Seval Şahin vd. (Ed.), İstanbul: Bağlam Yayınları, 7-20.
- TODOROV, Tzvetan (2014), "Polisiye Romanın Tipolojisi", Yasin Sofuoğlu (Çev.), *Notos Öykü*, 46, 36-42.
- YAŞMUT, Çağatay (2014), "Suç Tarihi ve Polisiye Roman", *Notos Öykü*, 46, 48-51.

Δικτυογραφία

- https://www.youtube.com/watch?v=FHagROVt1-4&ab_channel=petalouda1987 (Επίσημο Τηροη: 26 Οακ 2022).
- ❖ Για την Αντιγόνη Μεταξά - θεία Λένα/ Antigoni Metaksa – Lena Teyze Ηακκίnda:
- https://www.youtube.com/watch?v=gK86-qKQFTc&ab_channel=%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%93%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC (Επίσημο Τηροη: 24 Οακ 2022).
- <https://archive.ert.gr/90444/> (Επίσημο Τηροη: 24 Οακ 2022).

- https://www.youtube.com/watch?v=OjAjauumZKA&ab_channel=STAKO_VIOSS (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- <https://www.ert.gr/ert-arxeio/antigoni-metaxa-16-oktovriou-1971/?fbclid=IwAR1IvNusP7DeGRc2yJb5kFZCSJqcy3nHedL-77D61ZF7FS-76EfrAQMLM-U> (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.tovima.gr/2014/10/17/culture/i-theia-lena-synanta-ton-aiswpo/?fbclid=IwAR16gcJHb7h86C6uOHc1iK3_go_NpBGPd7YH3RcAwbVTmR5udEAENRbZiRI (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=sRTqulWkF68&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=1&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=tZLE74OtLKI&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=2&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=beuMjx90mNk&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=3&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=m3xxUfOZQTY&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=4&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=rqLvakNJI5I&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=5&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=tDRCnaDt1O0&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=6&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=kIDj7CLLDlg&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=7&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=UXEplEP7I4O&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=8&ab_channel=HotaHota13 (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2022).

- https://www.youtube.com/watch?v=A-n1KtL6DAM&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=9&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- [https://www.youtube.com/watch?v=ugk\]kfVYdnE&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=10&ab_channel=HotaHota13](https://www.youtube.com/watch?v=ugk]kfVYdnE&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=10&ab_channel=HotaHota13) (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=9Ddu7lgGO9w&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=11&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=-jghr-bXI9M&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=12&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=LKjVs5rFzCo&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=13&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=rI8-CbnCy_8&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=14&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=KO27n6vOFEA&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=15&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=LuUAdBKkWwk&list=PLBbWOyQFJRenXGGnLsZwricwNi-EID6Oj&index=16&ab_channel=HotaHota13 (Eriřim Tarihi: 24 Ocak 2022).
- ❖ Για τον Παράμυθα/ Paramithas Hakkında:
- https://www.youtube.com/watch?v=5zk9YEDVWmw&ab_channel=akarve1 (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=UIM5eDrDCSc&list=PLD58FCECA0E39154D&index=28&ab_channel=%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%93%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).

- https://www.youtube.com/watch?v=b8n42b1fefw&list=PLD58FCECA0E39154D&index=28&ab_channel=%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%93%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC
(Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=mLA3UgzEIsk&list=PLD58FCECA0E39154D&index=29&ab_channel=%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%93%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC
(Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=Euq9UWeAEKE&list=PLD58FCECA0E39154D&index=30&ab_channel=%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%93%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC
(Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/watch?v=nk02UhBkINM&list=PLD58FCECA0E39154D&index=31&ab_channel=%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%93%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC
(Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- ❖ Για το Εδώ Λιλιπούπολη/ Edo Lilipupoli Hakkında:
- https://www.youtube.com/watch?v=t1OPBz3nXd8&t=707s&ab_channel=VapingTeddy (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- ❖ Οι χρήστες «Greek Fairy Tales», «Παιδική Γωνιά» και «Και Πάλι Παιδί»:
- <https://www.youtube.com/c/GreekFairyTales> (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- https://www.youtube.com/channel/UCCIAFTnbGditz9_7_7eumw (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- <https://www.youtube.com/channel/UC52btZ7KOO5WR4qzf231yTw/playlists> (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).
- ❖ Spotify podcasts: «Παραμύθια με τη Λένα Πλάτωνος» και «Τα Παραμύθια της CRETASTROM» / Spotify Podcasts: “Paramithia me ti Lena Platonos” ve “Ta paramithia tis CRETASTROM”:
- <https://open.spotify.com/show/1uMe0cd6lI3Ep2YfV42rZy> (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).

STAVROULA SOTIROPOULOU

<https://open.spotify.com/show/14SkrDQItbJnCishcuwJcP> (Eriřim Tarihi: 25 Ocak 2022).

245
